

Drugi Konsultativni medijski dijalog

Zaključci i preporuke

Drugi Konsultativni medijski dijalog, pod nazivom „Medijska regulatorna tela – između teorije i prakse”, održan je 24. februara 2021. godine i okupio je 20 medijskih praktičara iz Srbije i sa Kosova, među kojima su bili novinari, urednici, medijski pravnici, aktivisti civilnog društva kao i predstavnici regulatornih i samoregulatornih tela. Diskusija je vođena o sledećim pitanjima:

- *Javni interes* u medijskoj sferi trebalo bi sagledati kao skup preduslova koji bi medije čvrsto pozicionirali u službi građana. U ovom trenutku, ovo je osporeno činjenicom da upravo političke strukture na Kosovu i u Srbiji imaju dominantnu ulogu u izboru članova odnosnih regulatornih tela za elektronske medije: Komisiji i Pavarur i Mediave (KPM) (Nezavisna komisija za medije) na Kosovu i Regulatorno Telo za Elektronske medije (REM) u Srbiji. Proces izbora članova nije dobro prilagođen medijskim profesionalcima a članovi regulatornih tela često nisu ni u kakvoj povezanosti sa medijima. U diskusijama je naglašeno da, da bi se obezbedio određeni nivo kontrole koji će omogućiti poštovanje javnog interesa, odluke u parlamentu trebalo bi da se donose imajući u vidu generalnu zabrinutost po medijsko okruženje a ne na osnovu političkih interesa dominantnih političkih stranaka. Ovo iziskuje proces selekcije, koji će u većoj meri biti usredsređen na transparentnost i veće uključivanje profesionalnih medijskih tela i udruženja. Jačanje uloge javnosti u odabiru članova regulatornih tela, u radu regulatora generalno, i u sprečavanju političkih i svih drugih vidova pritiska kojima su regulatorna tela izložena, od presudne je važnosti za njihovu nezavisnost. Veće angažovanje profesionalnih novinarskih i medijskih udruženja takođe bi doprinelo većem poštovanju javnog interesa.
- Na Kosovu, članovima KPM-a dodeljuje se mandat od dve, tri ili četiri godine žrebom. Ovo je ocenjeno slabošću, koja ostavlja prostora za političkim pritiskom i nužno ne omogućava članovima, koji su najviše kvalifikovani i najviše nezavisni, da ostanu na svojoj funkciji. Petogodišnji mandat svih članova bi Komisiji omogućio da bude otpornija na iste. Kada je reč o Srbiji, diskusija se dotakla nedostataka koji preovlađuju pre svega u pravnom okviru o funkcionisanju REM-a koji nije upotpunjen niti kompatibilan sa njegovim radom. Naime, Statut REM-a još uvek nije doveden u sklad sa Zakonom o elektronskim medijima, koji je usvojen još davne 2014. godine. Ovim pitanjem bi se trebalo pod hitno pozabaviti.
- Rad regulatornih tela jedva je vidljiv građanima Kosova i Srbije i većina njihovih odluka je po svemu sudeći doneta iza zatvorenih vrata. Veća transparentnost i vidljivost u radu regulatornih tela, podstakla bi javni interes i takođe poverenje javnosti u ista. Odnosna tela u obe zemlje bi trebalo da sagledaju načine ostvarivanja proaktivne komunikacije sa opštom javnošću, zarad većeg razumevanja njihovog rada i izgradnje poverenja u njihove prakse rada.
- Evidentna je nedoslednost u odlukama i sankcijama koje regulatorna tela izdaju u postupanju sa žalbama na elektronske medije. Sankcionisanje medija, kao mera koju regulatorna tela donose, mora biti standardizovano, kako ne bi bilo sagledavano kao ad hoc ili nasumično.

- Finansiranje oba regulatorna tela potencijalno može postati talac dobre volje vlade ili zavisiti od dobre volje njihovih članova. Na Kosovu se ovo telo finansira grantom vlade, dok se u Srbiji njegov rad podržava pretplatom/članarinama elektronskih medija. Finansiranje regulatornih tela trebalo bi da bude stabilno i nezavisno od političkih ili ekonomskih uticaja.
- U Srbiji, REM nije pratio elektronske medije u predizbornom periodu 2020. godine, u skladu sa smernicama Venecijanske komisije i OEBS-ove Kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava. O ovome svedoči i njegov muk, kada je reč o neravnopravnom postupanju prema političkim strankama. Praćenje koje su obavile nezavisne watchdog organizacije sa ulogom čuvara demokratije, našlo je da su stranke na vlasti tretirane mnogo povoljnije u odnosu na opoziciju i da je opozicija bila jedva vidljiva i prevashodno je prikazivana u negativnom kontekstu u svim elektronskim medijima sa nacionalnim frekvencijama. Regulatorna tela moraju pomno pratiti medijsko izveštavanje o predizornoj kampanji.
- Ne postoji nikakva jasna i efikasna kontrola nad regulatornim telima koja bi obezbedila njihovu zakonom obavezujuću nezavisnost. Uvođenje delotvorne metode nadzora nad radom regulatora, uz istovremeno nezadiranje u njihovu nezavisnost, moglo bi zagwarantovati potrebnu kontrolu. Pored toga, moglo bi se dati prostora upravnim sudovima da odigraju svoju ulogu u postupcima po žalbama na odluke regulatornih tela.
- Regulatorna tela ne prate i ne nadgledaju u dovoljnoj meri da li radio-difuzne stanice funkcionišu u skladu sa uslovima i programima propisanim licencom za koju su se prijavili. Očigledno loš primer je televizijska stanica koja ima licencu za emitovanje dečjih sadržaja, a čiji sadržaj prosto nije namenjen niti je primeren deci. Regulatorna tela bi, po svojoj prirodi, trebalo da proprate sprovođenje programskih planova i biti spremna da opozovu već izdate licence, ukoliko se one ne poštuju.
- Rad samoregulatornih tela za štampane i (delimično) onlajn medije ocenjen je značajno boljim od rada regulatornih tela za elektronske medije. Saveti za štampu kako na Kosovu tako i u Srbiji se sastaju na redovnoj osnovi i objavljuju sve svoje odluke. Obe organizacije nemaju stabilno finansiranje koje bi im omogućilo da budu delotvornije u svom radu. Mediji obuhvaćeni delokrugom Saveta za štampu trebalo bi da obezbede da se odluke Saveta primene u potpunosti i da se iz odluka Saveta izvedu prikladne pouke i primene.

KONSULTATIVNI MEDIJSKI DIJALOG 2 - UČESNICI/E

#	Ime i prezime	Funkcija
1	Andjelka Ćup	Glavna urednica portala Gračanica gracanicaonline.com
2	Ardita Zejnullahu	Izvršna direktorka Asocijacije nezavisnih medija Kosova – AMPEK
3	Besnik Boletini	Istraživački novinar
4	Flutura Kusari	Pravnik – specijalista za medijsko pravo
5	Gazmend Syla	Direktor informativnog programa privatne televizijske kuće "Klan Kosova"
6	Gordana Novaković	Generalna sekretarka Saveta za štampu u Srbiji
7	Luan Latifi	Direktor kosovske Nezavisne komisije za medije (KPM)
8	Miloš Stojković	Pravnik – specijalista za medijsko pravo
9	Nenad Milenkovic	Direktor lokalne Radio televizije "Puls"
10	Nenad Radosavljević	Direktor lokalne Radio televizije "Mir"
11	Serbeze Haxhijaj	Urednik vesti javnog servisa - RTK (Radio televizija Kosova)
12	Slobodan Cvejić	Bivši član srpskog regulatornog tela za elektronske medije (REM)
13	Tamara Skrozza	Novinarka i članica Komisije za žalbe Saveta za štampu u Srbiji
14	Violeta Hyseni	Članica kosovske Nezavisne komisije za medije (KPM)
15	Xhavit Husaj	Direktor lokalne radio stanice "Peja"
16	Željko Bodrožić	Predsednik Nezavisnog udruženja novinara Srbije (NUNS)
17	Zoran Gavrilović	Izvršni director, BIRODI (Biro za društvena istraživanja)